

Váženému panu řediteli Mezinárodního festivalu *Divadelní svět Brno*

Martinu Glaserovi,

členům dramaturgické rady festivalu,

Lucii Němečkové, Martinu Kubranovi, Karlu Litterovi, Janu Šotkovskému, Martinu Sládečkovi, Miroslavu Ondrovi, Dagmar Radové, Miroslavu Oščatkovi a Marku Horoščákovi

primátoru statutárního města Brna Petru Vokřálovi,

náměstkovi pro kulturu statutárního města Brna Matěji Hollanovi

Obracím se na Vás s palčivou starostlivostí a v hlubokém zarmoucení, v němž se ocitám s mnoha lidmi z našeho města, s nimiž mluvím a jejichž názor spolu se svým vkládám do dalších řádků a vám ke zvážení zaslám.

V rámci festivalu (dotovaného ze státních prostředků i z veřejných prostředků města Brna) má být dne 26. května v Divadle Husa na provázku uvedeno divadelní představení **Olivera Frljiće Naše násilí a vaše násilí** (hráno pod tituly *Nase nasilje i vase nasilje*, v německé oblasti *Unsere Gewalt und eure Gewalt*) v produkci Chorvatského národního divadla - Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca (Rijeka) v koprodukcii s Mladinsko Gledališče, Ljubljana (Slovinsko). Zde je odkaz <https://www.provazek.cz/program/nase-nasili-vase-nasili-2177>. Předprodej lístků již začal.

Ze zahraničních referencí, recenzí a popisů (v němčině, chorvatštině, polštině aj.) i z fotografií i z videozáznamů je zřejmé, že režisér i divadelní soubor hrubě zneužívá svobodu uměleckého vyjádření, která je nám všem drahá a za niž jsme přinášeli i osobní oběti, ke krutému urážení a nanejvýš rouhavému znázornění osoby Ježíše Krista, jehož považujeme - totiž křesťané, občané a obyvatelé naší země a města Brna - za Boha-Člověka, Spasitele a Vykupitele.

To není svoboda, ale malevolence, totiž zvůle. Žádný umělec hodný toho jména a našeho uctivého přijetí by se nikdy nemohl snížit k tak podlému a vykalkulovanému prostředku, jakým je pornografické zobrazování Spasitele sestoupivšího z kříže s atributy svého utrpení a přímo přístupujícího k páchání sexuálního násilí! Tyto prostředky nelze ospravedlnit žádnou "uměleckou výpovědí o situaci ve světě", v němž, mimochodem, jsou právě křesťané zdaleka početně nejpersekvovanější skupinou - zhruba milion jich během posledních válek zemřelo nebo zmizelo v Iráku a statisíce v Darfuru, jsou zabíjeni v Mogadišu, bráni jako živé štíty v Mosulu a Aleppu, přepadáni a upalováni hinduisty v Indii a masakrováni v Pákistánu, znásilňováni v Nigérii, zavírání a zastrasování v Koreji a v Číně, vyhazování do vzduchu s koptskými kostely v Egyptě a podřezávání na břehu Středozemního moře nožem, a to za nezájmu našich zpravodajství, školství a kultury, ačkoli byl tento stav mnohokrát označen za právě probíhající genocidu křesťanů.

I liberální francouzští sociologové vyčíslují dnes počet pronásledovaných křesťanů ve světě na 100 až 150 milionů. Bernard Henri Lévy označil nedávno křesťany "ať chcete či nechcete" za "evidentně nejpronásledovanější komunitu na světě".

Existují však i jiné druhy bolestných křivd a ústrků ze strany dnešní společnosti, v různých oblastech vzdělávání, médií a kultury, kterým jsme v Evropě už víceméně uvykli. Na co si však nelze zvyknout, co není ani nemůže být obsahem kultury, která je a má být vůbec lidská, je vykalkulované, zlovolné, vůči Bohu rouhavé, vůči lidem krutě urážlivé vykreslení postavy drahého Spasitele v násilném a pornografickém jevištním výjevu.

Prosím vás proto, žádám i vyzývám, a to nejen v zájmu křesťanů, i v zájmu nekřesťanů, i lidí bez vyznání, a v zájmu všech, kdo pěstují vzájemnou úctu, čili kulturu (od *cultus*), neboť „úcta je andělem tohoto světa“ (Shakespeare), ano i v zájmu samotného umění a umělců a všech lidí dobré vůle, abyste své pozvání těch, kteří zneužívají umělecké svobody, odmítli, a produkci, nerozvážně již smlouvenou, zrušili. Neučiníte-li tak, ukážete touto produkcí rituál útočné nenávisti, bezohledné zlomyslnosti a pyšné prázdnoty jako obraz oné "kultury", za kterou by se nikdo z nás nejspíš zasazovat nechtěl, která se však tímto konáním stává "kulturou" budoucnosti.

- 1. námitka: Jak můžete předsudečně odmítat divadelní představení, které jste neviděl? Není lepší je přivést, nechat je proběhnout, a pak se vyjádřit? Rádi Vám to umožníme a dáme prostor.**

Odpověď: každý dramaturg ví, že je nejen možné, ale i nutné dělat si názor na divadelní repertoár dříve, než je uveden. Také Vy, pane řediteli, i vy, členové dramaturgické rady, jste většinou dotčené představení neviděli, ale akceptovali jste je na základě informací a svědectví některého vašeho člena, který je snad v zahraničí viděl a doporučil, což je ale rovněž svědectví z druhé ruky, kterému vy sami důvěřujete. Takže co? Z hlediska poznávacího řádu a vzniklé jistoty mínění činím totéž co Vy, mluvím-li o představení *Vaše násilí, naše násilí* na základě materiálů, které považuji za důvěryhodné, tj. popisů, recenzí a referencí, které čtu v chorvatštině, němčině, poštině a angličtině, k tomu vidím fotografie a části videozáznamu. Nestáčí? Opravdu chcete názor takto utvořený diskvalifikovat jako nefundovaný, neempirický a předsudečný? Opravdu musíme znovu *na vlastní oči* vidět to, co jsme již viděli prostřednictvím nových médií a slyšeli prostřednictvím recenzních popisů a slovních vyjádření, abychom mohli vyjádřit svůj názor? Buďme upřímní!

- 2. námitka: Nechcete znovu zavést cenzuru? Kam se pak poděje právo a svoboda uměleckého vyjádření, budete-li vždy reagovat takto?**

Odpověď: Reaguji takto poprvé v životě, s vědomím vlastní odpovědnosti za divadlo a kulturu v našem městě, z hlediska závazku, který jsem přijal svým vzděláním a profesí. Musím se tu zastat rozbolavělých prostých lidí i sám sebe (ač to skoro nikdy nedělám).

Svoboda umění je mi drahá. Naše první divadlo (TAK-TAK) bylo rozpuštěno Státní bezpečností v r. 1982 a naše druhé divadlo (*Ochotnický kroužek*) uvedlo *Ameriku* Franze Kafky podle mého scénáře (poprvé od r. 1968 v ČSR) a krylo přitom režiséra vymyšleným jménem. Právě že dobře vím, že svoboda umění něco stojí.

Tam však, kde svobodu umění zaměníme s politickým vztekem, nesnášenlivostí a zlovlí, tam likvidujeme, nikoli podporujeme svobodu umění, za kterou se domněle zasazujeme. Neklamme sami sebe. Svoboda vyjádření je omezena z jedné strany zákonem (pozitivním právem TZ §198-9), z druhé strany, a to je mnohem důležitější, sdílenou úctou k oněm hodnotám, které svobodu projevu samy umožňují. Svoboda hanobit křesťanství i jeho zaklatele Ježíše Krista stojí sama na účtě křesťanství k lidské svobodě (kterou mnohá jiná nábožeství vůbec neznají, a proto trestají odpadnutí smrtí. Když mnozí učedníci Ježíše po jeho kázání opustili, řekl ke dvanácti apoštolům pouze: "Chcete i vy odejít?" (Jan, 6,68) - plně respektuje lidskou svobodu). Opakuji, svoboda nesmí být zvlí ani zlovlí, umělecká tvorba se nesmí snížit na úroveň politicky účelového hanobení náboženství, které je historicky i demograficky naše, a díky němuž jsme kulturně vyrostli, ať již je prakticky vyznáváme nebo odmítáme.

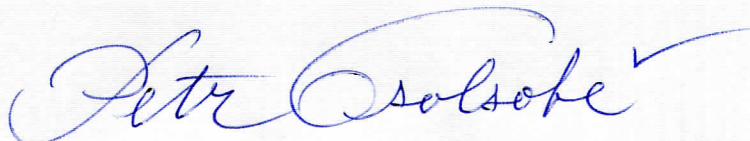
3. námitka. Chcete říci, že divadelní umělci nemají právo křesťanství kritizovat? Co Lessing? Co Diderot? Co Ibsen? Co Brecht? Proč by křesťanství, třebaže je součástí naší kultury, mělo být výjimečné a nedotknutelné?

Odpověď: Je možno je umělecky kritizovat, samozřejmě, pokud jde o vskutku umělecký výraz, ne o negativní reklamou vyhoněnou a samoučelnou provokaci dotovaného pana režiséra Frljiće, který si dělá reklamu i tím, že dostává každodenní výhrůžky, ale který se nechá platit z veřejných peněz státu, v němž 91% daňových poplatníků tvoří křesťané a odvděčuje se jim za to urážkami Ježíše Krista.

Zamyslete se, prosím, zda tomu není přesně naopak, zda křesťanství není dnes v Evropě nejen přípustným, ale i žádaným objektem nenávisti, ponižování a výsměchu. Vůči Ježíši Kristu je dovoleno, co vzhledem k jiným představitelům monotheistických náboženství dovoleno není. Skandální vyobrazení a urážlivá filmová zpodobení, skeče, grotesky a jízlivosti. A to v době, kdy jsou bohužel právě křesťané zdaleka nejpronásledovanější světovou komunitou. Právě tento nepoměr ukazuje pokrytectví dnešní západní kultury. Je uctivě ohleduplná vůči všemu a všem – jen NE vůči křesťanství, kterému za tolik vděčí a o něž právě přichází....A to vše křesťané trpělivě snáší a prostřednictvím daní i platí.

Prosím Vás, vážený pane řediteli, i vás, vážení členové dramaturgické rady, o laskavé zvážení výše uvedených důvodů. Také Vás, pane primátore i pane náměstků. Mnoho lidí cítí bolest, smutek, bezmoc a hořkost, že jste tomuto představení dali volný průchod.

Prof. PhDr. Petr Osolsobě, Ph.D.

profesor dramatických umění Janáčkovy akademie múzických umění
docent oboru filosofie Masarykovy univerzity
vedoucí Semináře estetiky FFMU a doktor estetiky Univerzity Karlovy
dříve režisér, herec, hudebník, zakladatel divadla
aktér Listopadu 1989 na filozofické fakultě v Brně